

VLADIMIR SUTEEV'S FILMS AND STUDENTS' PEDAGOGICAL CREATIVITY

Margarita Terzieva

Burgas State University "Prof. Dr. Asen Zlatarov" Burgas, Bulgaria, mater@abv.bg

Gergana Avramova-Todorova

Burgas State University "Prof. Dr. Asen Zlatarov" Burgas, Bulgaria g.avramova@abv.bg

Abstract: Vladimir Suteev's work has found its addressee during his lifetime – preschool children and primary school students. As a synthesis of research in the field of literature and fine arts, it provides great opportunities for methodological discoveries at the edge of several academic disciplines – literature for children and adolescents, methodology of teaching Bulgarian language and literature, methodology of teaching fine arts, art therapy. In addition, it allows for similar studies in the field of special pedagogy.

The study of Vladimir Suteev's fairy tales aims to enrich the pedagogical creativity of students and prepare them to make unconventional decisions in their role as future teachers. It relies on the biographical method, on non-traditional approaches to the author's works of art and their educational merits.

The "new reading" of Vladimir Suteev's fairy tales can be minimized /in the field of special pedagogy/ and maximized /in the field of teaching literature and fine arts/. In the first case, it contributes to the inclusion of children and students with SEN in the learning environment, and in the second, it supports the development of creative abilities in specific areas of literature and fine arts.

Within the framework of their self-training and with the help of consultations from the teachers, the students themselves classify the literary works of Vladimir Suteev:

- according to the addressee - fairy tales for children and fairy tales for adults;
- according to the content - fantastic, realistic and mixed;
- according to the messages – didactic and with indirect artistic suggestion;
- according to the form – a fairy tale narrative in paper format and animated fairy tales.

They create film lessons for the elementary school and film tales for kindergarten, which have a mobile structure and are the result of their personal pedagogical creativity. In turn, future resource teachers learn to adapt the educational content according to the specifics of the diseases of their graduates.

In this way, Vladimir Suteev's film tales can be applied as an effective interdisciplinary resource that provokes artistic and linguistic creativity in the pedagogical process. In this context, film tales are seen as a pedagogical tool with a wide range of applications in teaching and upbringing.

Keywords: film tale, students, pedagogical creativity

КИНОПРИКАЗКИТЕ НА ВЛАДИМИР СУТЕЕВ И ПЕДАГОГИЧЕСКОТО ТВОРЧЕСТВО НА СТУДЕНТИТЕ

Маргарита Терзиева

Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“ Бургас, България, mater@abv.bg

Гергана Аврамова-Тодорова

Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“ Бургас, България g.avramova@abv.bg

Резюме: Творчеството на Владимир Сутеев още приживе е намерило своя адресат – деца от предучилищна и ученици от начална училищна възраст. Като синтез на търсенията в областта на литературата и изобразителното изкуство, то предоставя големи възможности за методическия открития на ръба на няколко академични дисциплини – литература за деца и юноши, методика на обучението по български език и литература, методика на обучението по изобразително изкуство, арт-терапия Освен това, то позволява сходни проучвания в областта на специалната педагогика.

Изследването върху киноприказките на Владимир Сутеев има за цел да обогати педагогическото творчество на студентите и да ги подготви да вземат нестандартни решения в ролята си на бъдещи учители. То залага на биографичния метод, на нетрадиционните подходи към художествените произведения на автора и техните образователни достойнства.

„Новият прочит“ на приказките на Владимир Сутеев може да бъде минимизиран /в областта на специалната педагогика/ и максимализиран /в областта на обучението по литература и изобразително изкуство/. В първия

случай той допринася за вписване на деца и ученици със СОП в учебната среда, а във втория подпомага развитието на творческите способности в конкретните области на литературата и изобразителното изкуство. В рамките на самоподготовката си и с помощта на консултации от страна на преподавателите, самите студенти извършват класификация на литературните произведения на Владимир Сутеев:

- според адресата – киноприказки за деца и киноприказки за възрастни;
- според съдържанието – фантастични, реалистични и смесени;
- според посланията – дидактични и с непряко художествено внушение;
- според формата – приказан наратив в хартиен формат и анимационни приказки.

Те създават киноуроци за началния курс и киноприказки за детската градина, които имат подвижна структура и са резултат на личното им педагогическо творчество. На свой ред бъдещите ресурсни учители се научават да адаптират учебното съдържание според спецификата на заболяванията на своите възпитаници.

Ключови думи: киноприказка, студенти, педагогическо творчество

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Изследванията показват, че интегрирането на анимационни медийни ресурси и приказни сюжети в обучението не само повишава мотивацията и разбирането на младите ученици, но и подпомага развитието на ключови езикови и когнитивни умения (Rahma & Suharto, 2024), а структурният педагогически анализ на приказките очертава тяхната приложимост като образователен ресурс, който може да бъде адаптиран според възрастовите потребности на деца и ученици (Ауирова, 2024). Теоретико-приложната разработка се основава на разбирането, че урокът/ педагогическата ситуация в определен хронологичен отрязък от време може да се превърне в киноурок/киноприказка. Основанията за това са:

- самата същност на предметите от хуманитарния и естетическия цикъл, които предполагат пресечни точки с другите изкуства с цел подсилване на художественото възприемане;
- ярките визуални образи на филма, които обогатяват представата за литературния персонаж;
- киноезикът – той създава нова гледна точка на възприемателя, която обединява и извънлитературни подходи към творбата. (Терзиева, Чернева, Смилова 2022)

2. МЕТОДИ

Изследователската програма, разработена от двама преподаватели, включва следните методи: биографичен, рецепционен, анализ на художествена творба, арт-терапия. Те са обвързани с конкретни академични дисциплини.

3. ИЗСЛЕДВАНЕ

То включва цел, задачи, получаване и обработка на резултати.

Цел: Разкриване методическия потенциал на популярните приказки на Владимир Сутеев в областта на родноезиковото обучение и обучението по изобразително изкуство.

Задачи:

- Прилагане на биографичния метод в работата със студенти.
- Стимулиране на методически идеи за работа с произведенията
- Разкриване естетическата привлекателност и образователната стойност на жанра киноприказка
- В рамките на няколко месеца се възлагат индивидуални и групови задачи на студенти от различни педагогически специалности, обучавани в Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“. Получената информация се анализира и структурира.

4. РЕЗУЛТАТИ

Студентите, които изучават детската литература, обработват данни от каталога на НБКМ и популярни образователни интернет сайтове, за да обобщат в табличен вид следните резултати:

Табл. 1 Рецепция на преводни заглавия от творчеството на Владимир Сутеев и техните филмови аналози

Приказно заглавие на български език	Оригинално филмово заглавие	Година на производство
Пиленце и патенце	„Шутки“ – обединени са две приказки	1963

Трите котета	„Шутки“ – обединени са две приказки	1963
Под гъбата	Грибок-теремок	1958
Кой каза „мяу“?	Кто сказал „мяу“?	1962 – куклена анимация
Различните колела	Разные колёса	1960
Корабчето	Кораблик	1956
Вълшебната спаси-тояжка	„Две сказки“ – обединени са две приказки	1962
Ябълката	„Две сказки“ – обединени са две приказки	1962
Мишлето и моливът	Мышонок и карандаш – в един анимационен филм са представени две приказки	1963 – куклена анимация
Петелът и боичките	Петух и краски	1964
Капризната котка	Капризная кошка – в един анимационен филм са представени две приказки	1963 – куклена анимация
Елхата	Снеговик	1955
Що за птица е това?	Это что за птица?	1955

Източник: <https://www.nationallibrary.bg/www/>

Забележка: С изключение на бесарабските българи и завършилите руска езикова гимназия, останалите студенти разчитат на Гугъл превод и на помощта на преподавателя, защото не владеят руски език. Стига се до заключението, че най-популярните детски приказки, които битуват в хрестоматии за детските градини и учебници по литература за 1 – 2 клас, са познати и в литературните, и във филмовите си варианти – както анимационни, така и куклени.

Табл.2 Рецепция в самостоятелни издания и сборници

Самостоятелно издание	Сборник	Година на издаване/преиздаване
	Сто картинки	1950
	Две приказки за молива и боичките	1955
	Приказки и картинки /13 заглавия/	1966, 1976, 2021
	Подарък. Сто картинки – обединява три книги	1976, 2024
Различните колела		1980
Пилецето и патенцето		1986
Под гъб/к/ата		1996, 1997, 2008, 2009
Вълшебната пръчка		1997
Корабчета		1998
Що за птица е това?		1998
Кой каза „мяу“?		2020
	Котаракът-рибар и други приказки /4/	2021

Източник: <https://www.nationallibrary.bg/www/>

Данните показват, че най-популярното заглавие е сборникът „Приказки и картинки“, който съдържа илюстрации на автора. От самостоятелните издания най-известна е приказката „Под гъб/к/ата“. Прилагането на биографичния метод е свързано не само с произведенията, но и с личността на автора. Онова, което трябва да осмислят децата и малките ученици, е неговият необичаен талант – той твори едновременно с двете си ръце, като с едната пише, а с другата рисува. На деца от детската градина дори е предложено да пробват да изписват елементи на букви и да рисуват едновременно.

Ролята на преводача е от съществено значение при чуждоезикови произведения – той е посредник между писателя и читателя, като неговите компетенции допринасят за пълноценното звучене на творбата. Проучванията на студентите, насочвани от преподавателя, довеждат до следните резултати:

Табл.3 Групиране на преводачите

Професионални преводачи	Преводачи и редактори	Преводачи, автори на детска литература	„Поливалентни“ преводачи
Люба Мутафова, Лилия Тодорова	Марта Владова	Таня Касабова, Венера Атанасова	Красимира Маврова, Анна Колчакова

Източник: <https://www.nationallibrary.bg/www/>

Когато преводачите са опитни в редакторската работа, а и самите те са автори на детска литература, това гарантира успеха на преводните заглавия. От значение е и тяхната многофункционалност, която в дадения случай е свързана с двама преводачи. Красимира Маврова е преводач, редактор, автор на литературна критика и учебни пособия. Анна Колчакова е работила като учител по руски и немски език, участвала е в авторски образователни екипи и е автор на специализирани научни статии по теория на превода. Пише авторска поезия и проза.

Според специалността, която профилират, студентите са насочени към създаване на различни задачи, които да стимулират интелектуалното развитие на техните възпитаници. За изходен текст служи приказката „Корабчето“ (Сутеев 2021а).

Български език и литература

Ресурсни учители

Урок по литература за 2 клас

- Пред учениците са изображения на Жабчето, Пиленцето, Мишлето, Калинката, Мравката и Заека.

а/ Кое от изобразените животни НЕ е от тази приказка? Оградете го с кръг.

б/ Кое от животните НЕ участва в построяването на корабчето? Оцветете го.

- Открийте кое е началото, кое – средата и кое – краят на тази приказка. Свържете правилно!

Начало

Мислили, мислили и накрая измислили.

Среда

Седнали в него и отплавали.

Край

Стигнали до рекичката.

Зад. 3 Умалете предметите: кораб; лист; връв.

- Посочете вярното: а/ Бръмбарчето донесло орехова черупка; б/ Жабчето се качило на корабчето; в/ Пиленцето не умее да плува.

- Свържете правилно думите в изречение и ще получите народна мъдрост. Кой герой от приказката ще посъветвате с нея?

С ТРУД ТЪРПЕНИЕ И ВСИЧКО ПОСТИГА СЕ

Детски учители – 3 и 4 група

„Сбъркана приказка“

Отишли приятелите на брега на океана. Пиленцето предложило да поплуват. Решили да построят сал. Мишлето донесло салам за закуска. Мравката – голямо житно зърно.

Поправете грешките.

„Довършете историята“: а/ жабчето се извинява и останалите го поканват да пътешества с тях; б/ мишлето конструира водни ски и ги подхвърля на жабчето.

Кой финал ще ви хареса повече?

Работа с илюстративен материал – дело на Владимир Сутеев

смее, разсмее

повторения

листенце, връвчица

сродни думи

Защо жабчето не участва в построяването на корабчето: а/ има урок по плуване; б/ не обича да се труди; в/ предпочита да се къпе.

Посочете най-точния отговор.

Извънкласно четене – 2 клас

Класифицирайте приказките на Владимир Сутеев: (Сутеев 2021)

- Според героите: а/ животни и птици; б/ предмети; в/ деца; г/ комбинация от всички отговори.
- Според съдържанието: а/ описват забавни приключения; б/ разкриват лични и семейни взаимоотношения; в/ дават примери за добро възпитание; г/ комбинация от всички отговори.
- Авторът: а/ сам илюстрира творбите си; б/ голяма част от героите му носят умалителни имена;
- в/ произведенията лесно могат да се драматизират, илюстрират, представят като анимационни филми; г/ комбинация от всички отговори.
- При киноприказките има: а/ съчетание на текст и рисунки; б/ равнопоставеност на литература и изобразително изкуство; в/ комбинация от всички отговори.

За да могат да научат учениците да извършват подобни класификации, студентите теоретично трябва да познават и обособяват литературните произведения на Владимир Сутеев:

- според адресата: киноприказки за деца и киноприказки за възрастни;
- според съдържанието: фантастични, реалистични и смесени;
- според посланията: дидактични и с непряко художествено внушение
- според формата: приказан наратив в хартиен формат и анимационни приказки.

Руските изследователи считат, че макар и близки до комикса, филмите по неговите произведения залагат не толкова на развлекателното и комичното, колкото на философско-педагогическите идеи за значимостта на приятелството, взаимната помощ и др. (Плешкова 2013)

Изобразително изкуство

В лекции, свързани с методиката на изобразителното изкуство, се обръща внимание на някои визуални подходи:

- имената на героите са записани с главни букви – номинацията съвпада с образа;
- умалителните имена подсказват възрастта на героите – те са малки, което кара възприемателите, предимно от предучилищна възраст, да се отъждествяват с тях;
- илюстрациите, които доближават приказката до жанра на комикса, влияят цветово, чрез композиционното разположение на персонажите, техните мимики и жестове.

Така приказките на Сутеев синтезират вербалните и визуалните компоненти (Верина 2022; Легкоступ 2025) Заснетите като филми народни приказки имат по-проста фабула в сравнение с авторските (Пропп 2023), затова при филмирането на литературни приказки се налагат съкращения на второстепенните линии, на някои мотиви и персонажи. Това обаче не касае приказките на Сутеев – те са с „лесна“ сценичност и не натоварват нито литературното изложение, нито филмовото с излишни детайли и подробности. Този художествен минимализъм е гаранция за успеха им - всички негови 36 приказки са филмирани. (Кузнецова 2024)

Примерни задачи и дейности обучението по изобразително изкуство

Анализ на образа на герой от приказката

Учениците разглеждат илюстрации от приказката „Корабчето“ и отговарят на въпросите: Кои герои са изобразени? Как са представени? Какви са те на цвят? Каква е тяхната форма? (по-овална, по-ъгловата) Извършват ли някаква дейност? Какво чувство изразява лицето на героя? Къде са разположени героите и какво ги заобикаля?

Изобразяване на герои от приказката

След направения анализ, учениците изобразяват избран герой, като се стремят да запазят характерните му визуални особености.

Работа с цвят и настроение

Учениците сравняват използваната цветова гама в илюстрациите и във филмовия вариант на приказката. Обсъжда се как цветовете могат да повлияят на настроението и да подчертаят действията на героите.

Примерна задача:

- учениците рисуват сцена от приказката само с топли или само със студени цветове;
- променят използваната в приказката цветова гама с цел постигане на различно внушение.

Усвояване на понятието за композиция

Учениците рисуват герои от приказката, изрязват ги и после ги подреждат в листа така, че да покажат съвместната им дейност при построяването на корабчето. Акцентът се поставя върху: разположението на героите един спрямо друг; връзката между тях; предаването на движение.

5. ИЗВОДИ

Съвместната работа със студентите в процеса на обучение по няколко академични дисциплини позволява да открием следните изводи: Закономерно е да се стигне до откриването на нови подходи и похвати, когато търсенията са разнопосочни и се реализират „на ръба“ на няколко научни области. „Новият прочит“ на приказките на Владимир Сутеев може да бъде минимизиран /в областта на специалната педагогика/ и максимализиран /в областта на обучението по литература и изобразително изкуство/. В първия случай той допринася за вписване на деца и ученици със СОП в учебната среда, а във втория подпомага развитието на творческите способности в конкретните области на литературата и изобразителното изкуство. Предложените методически алгоритми нямат задължителен, а препоръчителен характер и всеки педагог може да използва инструментариума според формираната образователна среда.

ЛИТЕРАТУРА

- Верина, К. (2022). Сказки В. Г. Сутеева как особый вид нелинейного текста. (на материале сказки „Мышонок и карандаш“). *Аллея науки*. Т. 2. № 6 (69), с. 178-183.
- Кузнецова И. А. (2024). Морфология советской киносказки // *КиноКультура*. № 4, с. 60–74.
- Легкоступ, Пл. (2025). Взаимовръзки между визуалното изкуство, речта и литературата в предучилищна възраст. *Образование, език, литература – традиции и нови посоки*, с.107-118.
- Плешкова, О. (2013). Конструктивная функция вербального и визуального рядов в сказках В. Сутеева. // *Русская словесность в России и Казахстане: аспекты интеграции. Материалы второй международной научно-практической конференции*, с. 323-327.
- Пропп, В. Я. (2023) *Морфология волшебной сказки. Исторические корни волшебной сказки*. М., Манн, Иванов и Фербер, 2023.
- Сутеев, Вл. (2021). *Котаракът-рибар и други приказки*. С., Миранда.
- Сутеев, Вл. (2021а). *Приказки и картинки*. С., Миранда.
- Терзиева, М., Чернева, Е., & Смилова, С. (2022). *Киноприказката в детската градина и началното училище*. Бургас.
- Ayupova, R. (2024). Structural and pedagogical analysis of fairy tales. In *Proceedings of ICERI2024* (pp. 2928–2934). doi:10.21125/iceri.2024.0762
<https://www.nationallibrary.bg/www/> - страницата е посетена на 13.01.2026 г.
- Rahma, A. A., & Suharto, A. W. (2024). The use of animated video media in teaching fairy tales to lower grade students. *International Journal of Language, Humanities, and Education*. -<https://doi.org/10.52217/ijlhe.v8i2.1852>